

HÄMEENKYRÖN JA IKAALISTEN KOTOUTTAMISOHJELMA

Hämeenkyrö

Ikaalisten kaupunki

SISÄLLYS

JOHDANTO	2
LÄHTÖKOHDAT JA KOTOUTTAMISOHJELMAN MERKITYS.....	3
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELYÄ.....	5
1. MAAHANMUUTTAJAN KOTOUTUMISTA EDISTÄVÄT TOIMENPITEET	8
1.1. Perustieto suomalaisesta yhteiskunnasta	8
1.2. Ohjaus ja neuvonta.....	8
1.3. Kielipalvelujen järjestäminen	9
1.4. Alkukartoitus	10
1.5. Kotoutumissuunnitelma	11
1.6. Kotoutumistuki	11
2. LASTEN, NUORTEN JA LAPSIPERHEIDEN PALVELUT.....	12
2.1. Neuvolat	12
2.2. Varhaiskasvatus	13
2.3. Esiopetus	13
2.4. Valmistava opetus, perusopetus ja S2-opetus	14
2.5. Oman äidinkielen ja uskonnon opetus.....	15
2.6. Toisen asteen koulutus.....	15
2.7. Nuorisotyö	16
3. AIKUISTEN PALVELUT.....	17
3.1. Maahanmuuttajien työllistyminen.....	17
3.2. Työvoimapalvelut ja kotouttamiskoulutus.....	18
4. KAIKILLE IKÄRYHMILLE YHTEISIÄ PALVELUJA	19
4.1. Sosiaali- ja terveystalvet	19
4.2. Asuminen.....	20
4.3. Vapaa-aikatoimi.....	20
4.4. Kolmannen sektorin toimijat	21
5. MONIALAINEN YHTEISTYÖ	21
5.1. Maistraatti	22
5.2. Poliisi.....	22
5.3. Kansaneläkelaitos, Kela	23
5.4. ELY-keskus	23
6. KOTOUTTAMISTYÖRYHMÄ.....	24
7. HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ.....	25
8. LIITE 1: Pirkanmaan tulkikeskuksen ohjeet tulkin tilauksesta ja käytöstä	26

JOHDANTO

Vuoden 2012 lopussa Hämeenkyrössä asui 92 ulkomaan kansalaista ja Ikaalisissa 78, eli noin yhden prosentin verran kuntien väkiluvusta. Virolaiset ovat kummassakin kunnassa suurin ryhmä, mutta yhteensä alueella ovat edustettuna 26 eri kansalaisuutta niin Euroopasta, Pohjois- ja Etelä-Amerikasta, Aasiasta, Lähi-idästä kuin Afrikastakin. Maahanmuutto voidaan nähdä yhtenä keinona elvyttää väestöltään vanhenevia kuntia, sillä maahanmuuttajien enemmistö on nuorta, työikäistä väestöä. Palveluja rakentamalla maahanmuutto mahdollistuu ja muuttajien viihtyminen taataan.

[Laki kotoutumisen edistämisestä \(30.12.2010/1386\)](#) tuli voimaan 1.9.2011. Lain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja kaikkien maahanmuuttajien mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.

Lain mukaan kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Lisäksi kunnan on huolehdittava siitä, että maahanmuuttajille tässä laissa tarkoitetut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnan on huolehdittava myös oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotouttamisessa.

Hämeenkyröllä ja Ikaalisilla on yhteisen kotouttamistyöryhmä. Sen tavoitteena on saavuttaa synergiaetuja kotouttamisohjelman päivityksessä ja sen perusteella suoritettavien toimenpiteiden täytäntöönpanossa tekemällä asiat yhdessä kahden kunnan kesken. Kummaltakin kunnalta on työssä edustettuna eri hallintokunnat. Vastinparit on valittu seuraavilta sektoreilta: terveyspalvelut, sosiaalipalvelut, varhaiskasvatus, perusopetus, kulttuuri-, vapaa-aika- ja liikuntatoimi sekä 3. sektori. Luoteis-Pirkanmaan yhteinen maahanmuuttokoordinaattori on mukana työryhmässä. Lisäksi Pirkanmaan TE-toimisto sekä Länsi-Pirkanmaan koulutuskuntayhtymä ovat edustettuina. Ryhmässä on myös mukana kunnanjohtaja tai hänen nimeämänsä edustaja. Kokouksen valmistelu ja kokoon kutsuminen toimivat vastuuvuoroperiaatteella.

Nykyinen kotouttamisohjelma on laadittu yhteistyössä kotouttamistyöryhmän sekä ESR-rahoitteisen Alueellisen maahanmuuton kehittämishankkeen (ALMA) ja Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa. Kotouttamistyöryhmä huolehtii jatkossa kotouttamisohjelman päivityksestä. Ryhmä kokoontuu muutaman kerran vuodessa. Se seuraa paikallista maahanmuuttoa ja millaisia palveluntarpeita se synnyttää. Vaikka maahanmuuttajia ei toistaiseksi Hämeenkyrössä ja Ikaalisissa ole paljon, on hyvä suunnitella ja kehittää toimintaa, jotta valmius uusien kuntalaisten vastaan ottamiseen on olemassa. Kahden kunnan välisen yhteistyön lisäksi moniammatillinen yhteistyö lisää kuntien sisäistä yhteistyötä, konsultaatiomahdollisuuksia ja tiedonkulkua. Työryhmä toimii tarvittaessa elinkeinoelämän tukena. Lisäksi työryhmän kautta järjestetään yhteisiä teemakohtaisia koulutuksia kuntien henkilöstölle. Tulevaisuudessa esimerkiksi valmistava opetus ja S2-opetus ovat selkeitä yhteistyön paikkoja.

Aktiivisesta työryhmätyöskentelystä kiittäen
Aluekoordinaattori Katariina Tcheuffa
+358 40 806 3609
ALMA - Alueellisen maahanmuuton kehittämishanke
Tampereen kaupunki
PL 487, 33101 Tampere
www.tampere.fi/alma

LÄHTÖKOHDAT JA KOTOUTTAMISOHJELMAN MERKITYS

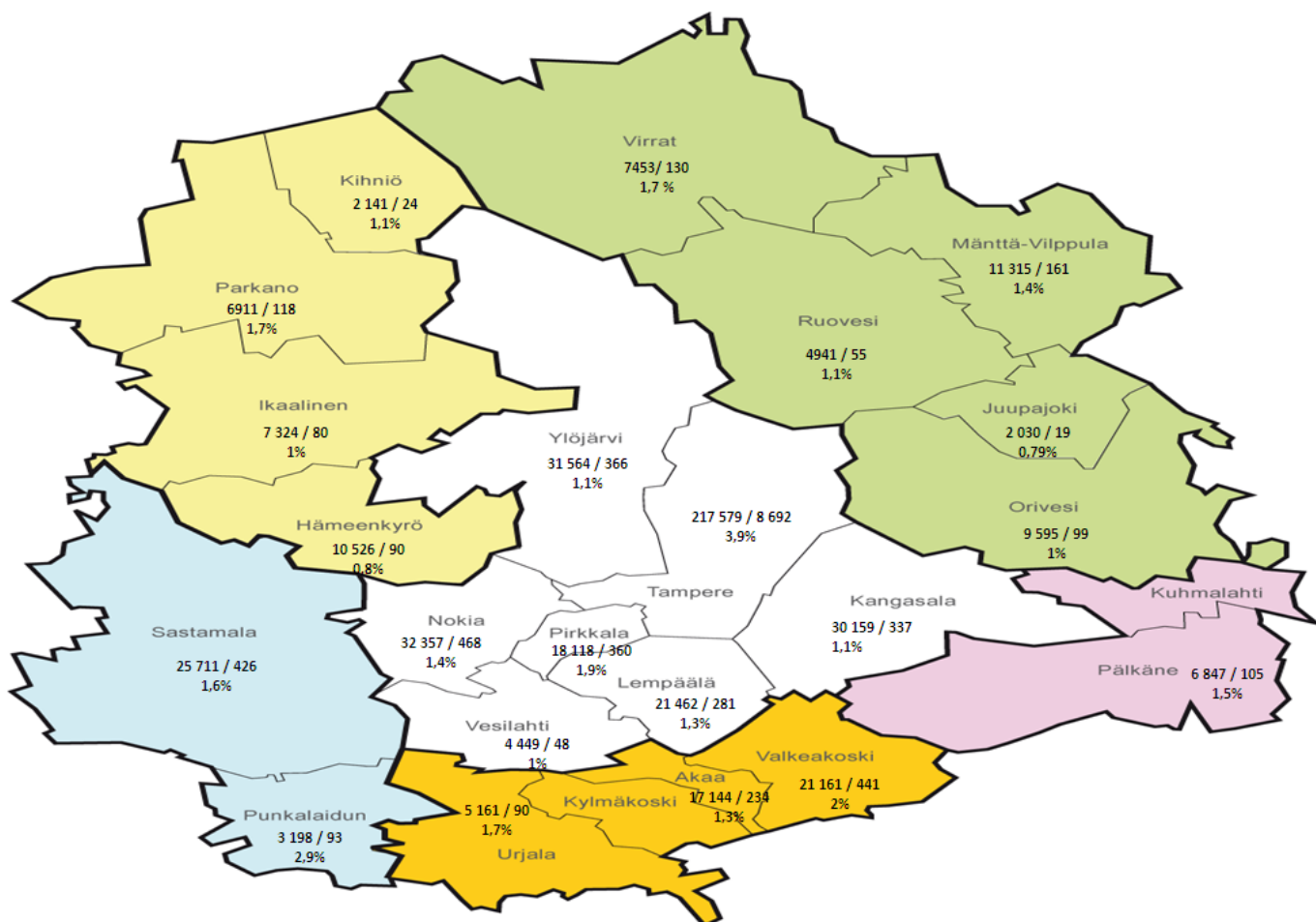
Edellinen kotouttamisohjelma on tehty Hämeenkyrön, Ikaalisten ja Viljakkalan yhteisenä ohjelmana 2005. Lainsäädäntö on muuttunut sen jälkeen monilta osin ja maahanmuuton merkitys on maassamme kasvanut.

Lähtökohdat Hämeenkyrössä ja Ikaalisissa ovat vaatimattomat, kuten tämän luvun tilastot osoittavat. Kunnissa asuva ulkomaan kansalaisten määrä on maakunnan alhaisimpia (alle 1 %) ja perustuu pääosin perhesiteen tai työn perusteella tapahtuvaan omatoimiseen muuttoon. Kunnat ovat olleet pidättyväisiä pakolaisten vastaanotolle (Hämeenkyrön kunnanvaltuusto 14.3.2011 pykälä 30), kuntapaikkojen osoittamiselle tai työperäisen maahanmuuton edistämiselle. Hämeenkyrössä on lyhytaikaisesti toiminut vastaanottokeskus (1999-2000) ja kokemukset toiminnasta olivat myönteisiä.

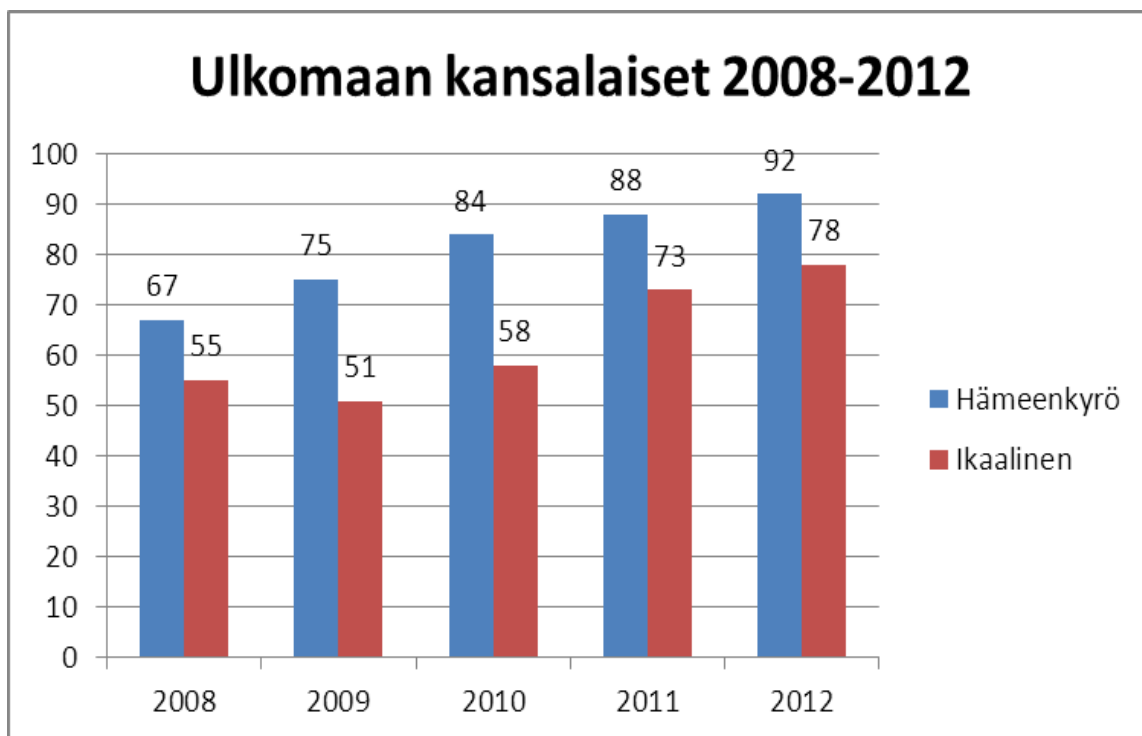
Tässä kotouttamisohjelmassa ei oteta kantaa siihen miten Hämeenkyrön kunta ja Ikaalisten kaupunki suhtautuvat maahanmuuttoon tai pakolaisten vastaanottoon. Kotouttamisohjelman tavoitteena on kuvata ja yhteen sovittaa viranomaisten toimintaa ja yhteistyötä ulkomaan kansalaisia koskevissa palveluissa. Suomessa on asumiseen perustuva sosiaaliturva ja kaikki maassa luvallisesti asuvat ja kotikunnan omaavat henkilöt ovat suomalaisen palvelujärjestelmän piirissä. Siksi ei ole erikseen "ulkomaalaispalveluja", vaan kaikki kunnan palvelut koskevat kaikkia niihin oikeutettuja.

Kuntien kuitenkin kannattaisi miettiä, mikä merkitys voisi Suomen ulkopuolelta tulevalle väestölle olla paikkakunnan työvoimatarjontaan ja huoltosuhteen tasapainoon. Kotouttamisohjelmalla on siten läheinen yhteys kuntien elinkeinostrategioihin ja ammatilliseen koulutukseen. Usein ajatellaan, että kunnalla ei ole resursseja kehittää palveluitaan maahanmuuttajille soveltuviksi. Kannattaa kuitenkin ottaa huomioon, että esimerkiksi perusopetuksen oppilaskohtainen valtionosuus on kaksinkertainen vieraskielisten oppilaiden kohdalla. Se vahvistaa perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestämisen mahdollisuuksia omassa kunnassa vaihtoehtona kunnan ulkopuolelta ostettaville palveluille. Toivottavasti tämä kotouttamisohjelma kasvattaa sitä tietopohjaa, jonka perusteella kummankin kunnan suhtautumista maahanmuuttoon suunnitellaan. Tämä erityisosaamista edellyttävä toiminta hyötyy ehdottomasti kuntien yhteistyöstä ja suppean kohderyhmän tarpeiden yhteen kokoamisesta toimivien palveluiden aikaansaamiseksi.

Antero Alenius, työryhmän puheenjohtaja

Pirkanmaan kuntien väkiluku / Ulkomaalaisten määrä sekä prosenttiosuus 31.12.2012
(Lähde: Tilastokeskus ja Väestörekisterikeskus 31.12.2012)

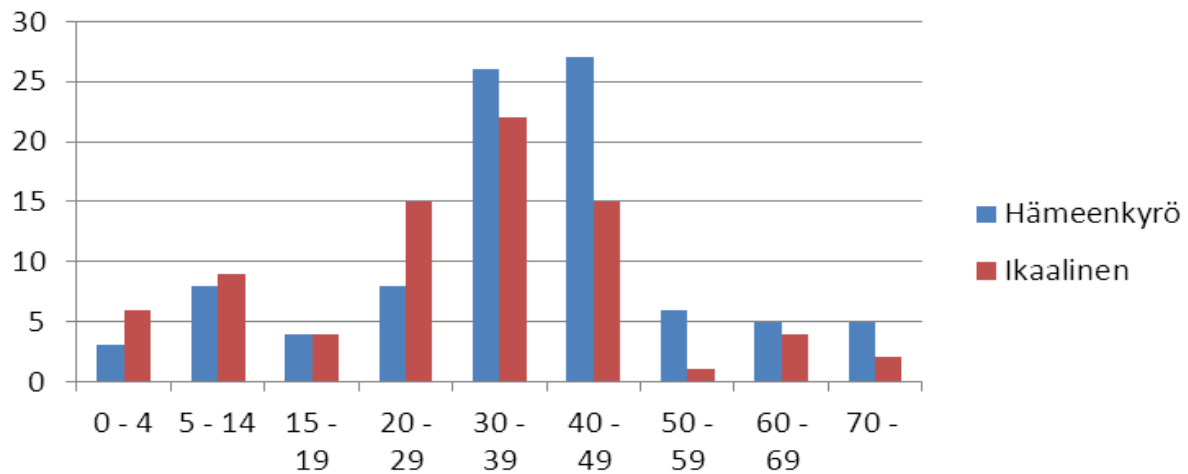

Lähde: Tilastokeskus

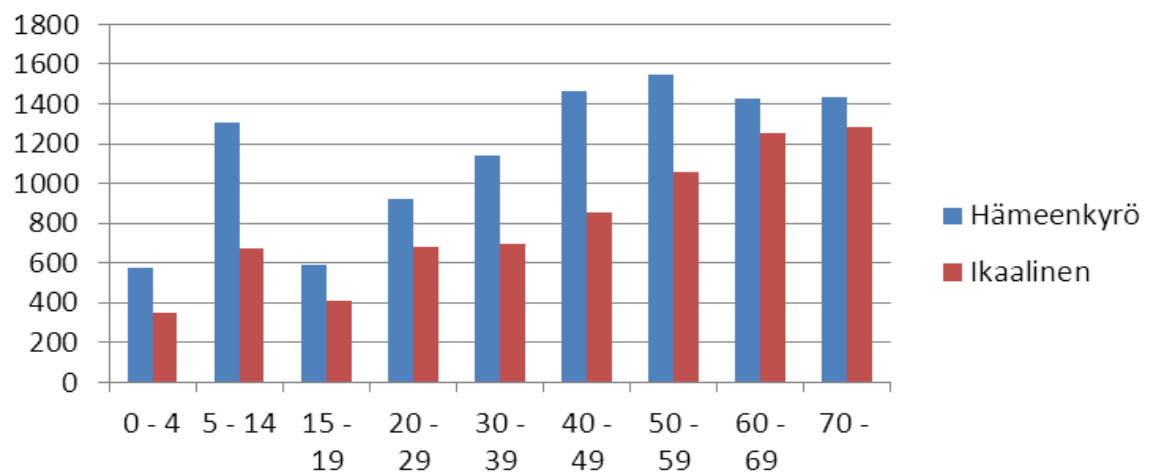
Lähde: Tilastokeskus

Ulkomaan kansalaisten ikäjakauma 31.12.2012

Lähde: Tilastokeskus

Suomen kansalaisten ikäjakauma 31.12.2012

Lähde: Tilastokeskus

KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELYÄ

Maahanmuuttaja	Yleiskäsite, jota käytetään kuvaamaan kaikkia maahan muuttaneita henkilöitä.
Ulkomaalainen	Suomen oikeuden kannalta henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen.
Siirtolainen	Henkilö, joka muuttaa pysyvässä tarkoituksessa toiseen maahan hankkiakseen sieltä toimeentulonsa.
Pakolainen	Henkilö, joka on kotimaansa ulkopuolella ja jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa kotimaassaan vainotuksi rodun, uskonnon, kansalaisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta (YK:n pakolaisen oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen mukaan). Pakolaisiksi kutsutaan Suomessa yleensä myös henkilöitä, jotka ovat saaneet jäädä maahan suojelun tarpeen vuoksi tai humanitaarisista syistä.
Turvapaikanhakija	Henkilö, joka pyytää suojaa ja oleskelulupaa vieraasta maasta. Hakijalla on oikeus oleskella vastaanottokeskuksessa hakemuksen käsittelyn ajan. Työnteko-oikeus 3-6kk hakemuksen jättämisestä.
Kiintiöpakolainen	Henkilö, jolla on YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun myöntämä pakolaisen asema ja jolle on myönnetty maahantulolupa vuosittain valtion tulo- ja menoarvion yhteydessä päätettävän pakolaiskiintiön puitteissa. Suomen vuosittainen kiintiö on 750.
Paluumuuttaja	Ulkosuomalainen, joka on pidemmän tai lyhyemmän ajanjakson asunut Suomen rajojen ulkopuolella ja palaa Suomeen. Suomessa paluumuuttajakäsittettä sovelletaan entisiin ja nykyisiin Suomen kansalaisiin sekä entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin oleviin henkilöihin kuten inkerinsuomalaisiin, joilla on suomalainen syntyperä.
Kotouttaminen	Viranomaisten ja muiden tahojen järjestämät toimenpiteet, joilla edistetään ja tuetaan maahanmuuttajien kotoutumista.
Kotoutuminen	Kotoutuminen on yksilöllinen prosessi, jossa maahanmuuttajat osallistuvat ja liittyvät yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään. Kotoutumisprosessi on ylisukupolvinen prosessi, jolla tarkoitetaan sitä, että maahanmuuttajan oma kulttuuristausta vaikuttaa myös seuraaviin sukupolviin, vaikka he olisivatkin syntyneet ja kasvaneet uuden kulttuurin keskellä. Perheenjäsenten kotoutuminen on usein myös eriaikaista. Minkälaista tukea ja ohjausta tarvitaan ja kuinka pitkän ajan, riippuu kotoutujan taustasta (kotimaa ja maan tilanne, koulutustausta, elämäkokemukset), iästä, omista tavoitteista ja maahanmuuton syistä. Ihmisen perustarpeisiin kuuluvat kulttuurista riippumatta yhteisöön kuulumisen ja hyväksytyksi tulemisen tarve. Fyysisten perustarpeiden (asuminen, ruoka, vaatteet) tyydyttämisen lisäksi maahanmuuttaja tarvitsee tukea sosiaalisen yhteisön löytämiseen ja siinä hyväksytyksi tulemiseen. Tärkeä elementti kotoutumisprosessissa on oman etnisen identiteetin, kielen ja kulttuurin säilyttäminen ja harjoittaminen.

1. MAAHANMUUTTAJAN KOTOUTUMISTA EDISTÄVÄT TOIMENPITEET

Työ- ja elinkeinoministeriön vuoden 2012 [maahanmuuttajabarometrin](#) mukaan maahanmuuttajat kokevat kotoutumisen kannalta tärkeimmiksi tekijöiksi työn, suomen tai ruotsin kielen taidon, turvallisuuden ja terveyspalvelut. Erittäin tärkeitä asioita ovat lisäksi sopiva asunto sekä lasten pääsy kouluun tai opiskelemaan. Kyselyyn vastanneet käyttävät julkisista palveluista eniten liikunta- ja kirjastopalveluja sekä Kelan palveluja. Parhaiten heidän tarpeisiinsa vastasivat lasten päivähoito- ja neuvolapalvelut, nuorten harrastustoimintaan liittyvät palvelut sekä kirjasto-, liikunta- ja kulttuuripalvelut. Kuitenkin yli puolet vastaajista koki saaneensa melko vähän, vähän tai ei lainkaan tietoa tarjolla olevista palveluista.

1.1. Perustieto suomalaisesta yhteiskunnasta

Viranomaiset ovat velvollisia antamaan maahanmuuttajalle tietoa suomalaisesta palvelujärjestelmästä sekä hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan suomalaisessa yhteiskunnassa ja työelämässä. Kaikille Suomeen muuttaville annetaan [Perustietoa Suomesta -aineisto](#) oleskelulupapäätöksen tiedoksiannon, oleskeluoikeuden rekisteröinnin, oleskelukortin myöntämisen tai kotikunta- ja väestötietojen rekisteröinnin yhteydessä. Opasta voi tilata neljällä eri kielellä ja se löytyy myös internetistä suomen, ruotsin, englannin, venäjän, espanjan, ranskan, kiinan, arabian, persian, somalin sekä thain kielellä. [Linkki esitteeseen löytyy kuntien nettisivuilta: LINKIT](#)

Perustietoa maahanmuuttajille yhteiskunnan toiminnasta ja mahdollisuuksista Suomessa löytyy 15 eri kielellä myös [Infopankin](#) sivuilta. [Linkki Infopankin sivuille on myös kuntien omilla nettisivuilla: LINKIT](#) Infopankin yhteydessä toimii sähköinen [Finnishcourses.fi](#) –kurssihakupalvelu, josta löytyvät Pirkanmaalla järjestettävät kaikille avoimet suomen kielen kurssit. Kurssia voi hakea suomeksi, englanniksi ja venäjäksi sekä kurssipaikan että kurssitason mukaan. Finnishcourses.fi:stä löytyvät kurssien kurssipaikka ja -aika, tasovaatimukset, hinta ja ilmoittautumisohjeet. Kurseille ilmoittaudutaan kunkin koulutuksenjärjestäjän oman ilmoittautumisjärjestelmän kautta. Myös lisätiedot kursseista kysytään suoraan koulutuksenjärjestäjiltä. Koulutuksenjärjestäjissä on muiden muassa alueen työväen- ja kansalaisopistoja, järjestöjä sekä seurakuntia. Työvoimakoulutuksina järjestettävistä suomen kielen kursseista tiedottavat jatkossakin paikalliset TE-toimistot.

[Pirkanmaan TE-toimiston kotisivuilla](#) on maahanmuuttajille tietoa ja hyödyllisiä linkkejä. Maahanmuuttajille on kotisivulla myös [englanninkielinen yhteydenottolomake](#). Informaatiota, opastusta ja ohjausta antavat myös valtakunnallinen [Työlinja](#) ja Pirkanmaan TE-toimiston cc-palvelu. TE-toimistosta on saatavissa myös kotoutumiseen liittyvää kirjallista materiaalia.

Lisäksi Hämeenkyrön ja Ikaalisten kuntien tavoitteena on laatia yhteinen selkokielen opas kuntien perustiedoista ja palveluista.

1.2. Ohjaus ja neuvonta

Kaikilla viranomaisilla on velvollisuus ohjata ja neuvoa uusia kuntalaisia toimialaansa liittyvissä asioissa ja palveluissa sekä ohjata tarpeen vaatiessa eteenpäin. Alkuvaiheessa maahanmuuttajan tuen ja ohjauksen tarve on suuri, koska kieli on vielä vieras. Suomalainen yhteiskuntajärjestelmä on hyvin erilainen verrattuna monien muiden maiden järjestelmiin ja myös se tuottaa vaikeuksia. Erilaiset kulttuuriset tavat, arvot ja käsitykset voivat varsinkin alkuvaiheessa saada aikaan väärinkäsityksiä.

Hämeenkyröllä ja Ikaalisilla on yhdessä Luoteis-Pirkanmaan kuntien kanssa yhteinen maahanmuuttokoordinaattori, joka tukee maahanmuuttajia, kuntien ja valtion viranomaisia, yrityksiä ja

muita toimijoita maahanmuuttoon liittyvissä kysymyksissä. Yhteystiedot: Nikolay Karpov, Länsi-Pirkanmaan koulutuskuntayhtymä, puh. 044 0345 750, sähköposti: nikolay.karpov@lpkky.fi

Kunta voi hankkia ostopalveluna omakielistä neuvontaa [Maahanmuuttajaneuvonnasta](#) (Tuomiokirkonkatu 12, 33100 Tampere, puh. 040 806 2526 ja 040 806 2527, sähköposti: maahanmuuttajaneuvonta(at)tampere.fi). Omakielinen neuvoja tulee kuntaan kertomaan asiakkaan omalla kielellä valtion ja kunnan palveluista, maahanmuuttoprosessista ja kotoutumisesta tai lähtee mukaan esimerkiksi eri virastoihin. Neuvonta palvelee asiakkaita Tampereella ja antaa opastusta esimerkiksi asumiseen, työhön, koulutukseen ja terveyteen liittyvissä kysymyksissä. Asiakkaita palvelee 12 neuvojaa, 16 eri kielellä. Kaikki neuvijat palvelevat asiakkaita myös suomeksi.

1.3. Kielipalvelujen järjestäminen

Kielipalveluilla tarkoitetaan käännös- ja tulkkipalveluja. Kotoutumista edistävässä laissa (1386/2010) sekä hallintolaissa (434/2003) säädetään, että viranomaisen on järjestettävä tulkitseminen ja kääntäminen asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta, jos asianosainen ei osaa viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä; tai asianosainen ei vammaisuuden tai sairauden perusteella voi tulla ymmärretyksi. Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota asianosaisen voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän. Ulkomaalaislain (301/2004) lupahallintoasioita koskevasta tulkitsemisesta säädetään ulkomaalaislain pykälissä 10 ja 203. **Kielipalveluja tulee käyttää erityisesti maahantulon alkuvaiheessa sekä silloin, kun on päätettävä maahanmuuttajan oikeuksista, etuuksista ja velvollisuuksista tai kun asian selvittäminen muutoin sitä vaatii.**

Hallintolain 13 §:ssä säädetään tulkin ja kääntäjän salassapitovelvollisuudesta. Tulkki tai kääntäjä ei saa luvottomasti ilmaista tulkitsemistilanteessa tietoonsa saamaansa luottamuksellista tietoa. Tulkin tai kääntäjän tehtävänsä hoitamista varten muutoin saamia tietoja koskevaan salassapitovelvollisuuteen ja hyväksikäyttökieltoon sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) silloinkin, kun tietoja on saatu muulta kuin asiaa käsittelevältä viranomaiselta.

Tulkin varaa se työntekijä, joka tulkkia tarvitsee. Tilaajalla on kielipalveluita käyttäessään vastuu laadukkaiden ja ammatillisten palveluiden käyttämisestä. Asiakkaan oikeuksien, taloudellisten etujen tai lainmukaisten velvollisuuksien ollessa kyseessä on ensiarvoisen tärkeää että tulkki on ammatillinen ja pätevä. **Siksi on aina käytettävä ammattitulkkia viranomaisasioinneissa, ei koskaan lasta, lähiomaista tai tuttavaa.** Tulkattuun tapaamiseen on varattava vähintään kaksinkertainen aika normaaliin verrattuna.

Tulkki- ja käännöspalveluja tuottavat alueelliset tulkkikeskukset joiden yhteystiedot löytyvät osoitteesta <http://www.infopankki.fi/fi-fi/tulkkikeskuksia/>. Pirkanmaan alueella tulkkiauspalveluja tarjoaa [Pirkanmaan tulkkikeskus](#). Tulkkiauspalvelujen saatavuutta sekä huomattaviakin säästöjä voidaan saavuttaa käyttämällä etä- ja puhelintulkkiausta. Kaikissa tulkkikeskuksissa on mahdollisuus sekä puhelin- että videotulkkaukseen. Puhelintulkkaukset onnistuu parhaiten hyvälaatuisella kaiutinpuhelimella. Muita hyödyllisiä ohjeita tulkin tilaamisesta ja käytöstä saa esimerkiksi [Pirkanmaan Tulkkikeskuksen esitteestä](#), joka ovat tämä ohjelman liitteessä 1.

Jokainen kuntien hallintokunta varaa omaan budjettiinsa tarvittavan määrärahan tulkkiauspalvelujen ostamiseen. Jokainen hallintokunta vastaa itse tulkkiauskustannuksista niiden maahanmuuttajien osalta, joiden kohdalla kunta ei saa valtiolta korvausta pakolaisaseman perusteella. **Pakolaisasiakkaiden tulkkipalvelut korvataan kunnille valtion varoista ilman aikarajaa kansalaisuuden saamiseen saakka.** Paluumuuttajien osalta korvauksia saadaan kuuden kuukauden ajalta.

1.4. Alkukartoitus

Kotoutumista edistävän lain mukaan maahanmuuttajalla on oikeus alkukartoitukseen. Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. Alkukartoitukseen sisältyy alkuhaastattelu ja tarvittaessa tarkentavia toimenpiteitä. Parhaimmillaan alkukartoitus on vuorovaikutteinen tapahtuma, jonka avulla maahanmuuttaja saa tarvitsemansa tiedot esim. koulutus- ja työllistymismahdollisuuksista heti Suomeen muuton alkuvaiheessa alkuhaastattelun aikana. Alkukartoitukseen perustuen arvioidaan tarve maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmaan. Tähän vaikuttavat henkilön tarve kotoutumiskoulutukseen, omaehtoiseen opiskeluun, ym. kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin.

Työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää alkukartoituksen jokaiselle maahanmuuttajalle, joka on työtön ja rekisteröity työnhakijaksi. **Kunnan sosiaalipalvelut** käynnistävät alkukartoituksen jokaiselle maahanmuuttajalle, joka on sosiaalitoimen asiakas ja saa muuta taloudellista tukea kuin tilapäistä toimeentulotukea. Alkukartoitus voidaan tehdä myös sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan (työssä käyvät, kotiäidit, opiskelijat, eläkeläiset, tms.). Näissä tapauksissa alkukartoitukset Luoteis-Pirkanmaalla tekee **Länsi-Pirkanmaan koulutuskuntayhtymä**. Alkukartoituksen järjestäjä ohjaa asiakkaan tarvittaessa saamaan muun viranomaisen tai palvelujen järjestäjän palveluita.

Alkukartoitus käynnistetään kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä. Käytännössä TE-toimisto käynnistää alkukartoituksen noin kahden viikon kuluessa rekisteröitymisestä. Rekisteröityminen työttömäksi työnhakijaksi tapahtuu verkossa. Mikäli se ei ole mahdollista, voi rekisteröityä käymällä lähimmässä TE-palvelussa. Pirkanmaan TE-toimistossa alkukartoitukset laaditaan Hämeenkyrön ja Ikaalisten TE-palvelussa (**Valtakatu 51, 39200 Kyröskoski**). On mahdollista asioida myös Tampereen TE-palvelussa (Pellavatehtaankatu 25). Alkukartoitukseen kutsutaan asiakkaan tilanteen ja tarpeen mukaan sosiaalityöntekijä ja tulkki. Maahanmuuttajien alkukartoitus tapahtuu ajanvarauksella ja siihen asiakkaalle lähetetään henkilökohtainen kutsu.

Alkukartoituksessa selvitetään seuraavia työllistymiseen, opiskeluun ja kotoutumiseen liittyviä valmiuksia:

- 1) luku- ja kirjoitustaito;
- 2) suomen kielen taito;
- 3) opiskelutaidot ja -valmiudet;
- 4) aikaisempi koulutus ja työkokemus;
- 5) erityistaitoihin liittyvä osaaminen ja muut vahvuudet;
- 6) omat työllistymis- ja koulutustarpeet;
- 7) elämäntilanne ja siitä johtuvat palvelutarpeet

Alkuhaastattelu ja tarkentavat toimenpiteet tehdään maahanmuuttajan äidinkielellä tai kielellä, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain mukaan viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä tai hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi.

Kunnat laskuttavat Pirkanmaan ELY-keskukselta 700 euroa kutakin kunnan tekemää alkukartoitusta kohti. Kunnalle aiheutuneiden kustannusten korvaamisen edellytyksenä on, että kunta järjestänyt ainakin alkuhaastattelun.

Esimerkkejä alkukartoituksen hyvistä käytännöistä muualla Suomessa: [Alkukartoituksen avuksi – Esimerkkejä kotoutumislain mukaisen alkukartoituksen hyvistä käytännöistä \(TEM\)](#)

1.5. Kotoutumissuunnitelma

Maahanmuuttajalla, joka on rekisteröitynyt työttömäksi työnhakijaksi tai joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukea, on oikeus ensimmäisessä tapauksessa työ- ja elinkeinotoimiston ja jälkimmäisessä tapauksessa sosiaalipalvelujen (**YHTEYSHENKILÖ? YHTEYSTIEDOT**) laatimaan kotoutumissuunnitelmaan. **Se voidaan laatia Länsi-Pirkanmaan koulutuskuntayhtymässä myös henkilölle, jos alkukartoituksen perusteella arvioidaan, että suunnitelma edistäisi hänen kotoutumistaan.** Kotoutumissuunnitelman laatiminen käynnistetään viimeistään kahden viikon kuluttua alkukartoituksesta. Kotoutumissuunnitelman kestosta, muuttamisesta ja keskeytyneen suunnitelman jatkamisesta sovitaan kunnan, työvoimatoimiston ja maahanmuuttajan kesken.

TE-toimistossa kotoutumisasiantuntija laatii kotoutumissuunnitelman kolmikantaperiaatteella asiakkaan ja sosiaalityöntekijän kanssa hyödyntäen tulkkipalveluita tarpeen mukaan. Kotoutumissuunnitelmaa tehtäessä täydennetään alkukartoituksessa kartoitettuja asioita ja selvitetään asiakkaan kotoutumiseen sisältyviä mahdollisuuksia. Kotoutumisen aikana TE-toimiston tehtäviin kuuluu kotoutumislain piirissä olevien asiakkaiden henkilökohtainen ohjaustyö, asiakkaan motivointi sekä yksilöllisen kotoutumissuunnitelman toteutuksen tukeminen ja seuranta suhteessa työllistymiseen. Siihen sisältyy myös TE- toimiston keskeisen lainsäädännön asettamien oikeuksien, velvollisuuksien ja niistä aiheutuvien seuraamusten henkilökohtainen informointi.

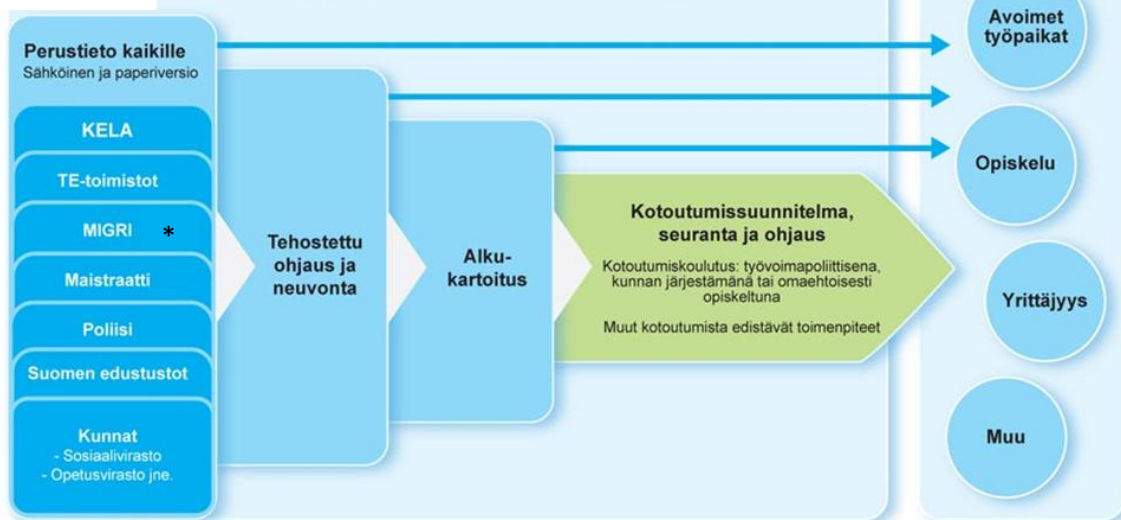
Kotoutumisprosessi muodostuu asiakasta eteenpäin vievistä palvelukokonaisuuksista ja eri työvoimapolitiittisista toimenpiteistä. Toimenpiteiden toteutumista seurataan asiakaskohtaisesti. Kotoutumisprosessissa asiakas ohjataan todetun kielikoulutustarpeen ja -tason mukaisesti kielikoulutukseen, ammatilliseen koulutukseen sekä valmennuspalveluihin. Koulutus voidaan toteuttaa työvoimakoulutuksena tai omaehtoisena koulutuksena. Koulutuksen ajalta maksetaan työmarkkinatuki kotoutumistukena. Kotoutumisprosessin aikana asiakkaalla on käytössään palvelutarpeen mukaisesti TE-toimiston koko palveluvalikoima.

Kotoutumissuunnitelmaan oikeuttava enimmäisaika on kolme vuotta maahanmuuttajan ensimmäisen kotoutumissuunnitelman allekirjoittamisesta. Aikaa voidaan erityistapauksissa, esimerkiksi sairauden tai äitiysloman vuoksi, pidentää kahdella vuodella. Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma on kestoaltaan enintään yhden vuoden. TE-toimiston osalta kotoutumissuunnitelmat laaditaan samoissa toimipaikoissa kuin alkukartoituksetkin eli Ikaalisten ja Hämeenkyrön TE-palvelussa osoitteessa **Valtakatu 51, 39200 Kyröskoski**. Asiakkaan on mahdollista asioida myös Tampereella.

1.6. Kotoutumistuki

Kotoutumistuki on kotoutumissuunnitelman ajaksi tarkoitettu taloudellinen tuki, jonka avulla pyritään parantamaan työelämään ja jatkokoulutukseen hakeutumisen edellytyksiä. Kotoutumistuki muodostuu Kelan myöntämästä **työmarkkinatuesta** tai sosiaalitoimiston myöntämästä **toimeentulotuesta**. Maahanmuuttajilla ei ole oikeutta työmarkkinatukeen ensimmäisen kolmen vuoden aikana muutoin kuin kotoutumistukena.

Kaavio 1. Yksilölliset kotoutumista edistävät palvelut

* MIGRI = Maahanmuuttovirasto

Lähde: TEM/ELY-keskus

2. LASTEN, NUORTEN JA LAPSIPERHEIDEN PALVELUT

Lasten ja nuorten kotouttamisessa ensisijaista on ongelmien ennaltaehkäisy, erityistarpeiden ja ongelmien tunnistaminen ja varhainen puuttuminen. Lasten ja nuorten palveluissa korostuu tiivis yhteistyö lasten vanhempien ja huoltajien sekä muiden lasten kanssa toimivien tahojen kanssa. On huomattava, että suomalainen yhteiskunta on monitulkintaisempi kuin aikaisemmin. Nimeltään, ulkonäöltään tai pukeutumiseltaan ns. tavallisesta suomalaisesta eroava lapsi tai nuori ei välttämättä ole maahanmuuttaja tai ulkomaalainen. Lapsi voi olla syntynyt Suomessa, hänellä voi olla kaksikulttuuriset, maahanmuuttajataustaiset tai adoptiovanhemmat, jne. Jokainen lapsi ja nuori tulisi kohdata yksilönä eikä olettaa, että monikulttuurinen tai -kielinen tausta automaattisesti merkitsee hänen ohjaamistaan erityiseen maahanmuuttajaryhmään. Kiusaamiseen tulee puuttua kaikissa sen muodoissa, myös internetissä. Opettajan vastuulla on tunnistaa ja puuttua myös rasismiin. Lisätietoja: [Pelastakaa Lapset: Rasisminvastainen työ ja materiaalia](#)

2.1. Neuvolat

Neuvolassa maahanmuuttajaperheisiin sovelletaan normaalia tarkastuksista saatua ohjeistusta huomioiden kulttuurinen tausta. Neuvolassa käytetään tulkkia, jos kumpikaan vanhemmista ei puhu riittävän hyvin kieltä, jota neuvolassa ymmärretään. On taattava, että perhe voi kommunikoida ymmärtämällään kielellä. Tulkkia varattaessa kysytään, onko asiakkaalla toivomusta tulkin sukupuolesta.

Maahanmuuttajaperheiden kanssa työskentely ja tilanteen valmistelu voi viedä keskimääräistä enemmän aikaa erityisesti maahantulon alkuvaiheessa. Tulkin, lääkärin ja terveydenhoitajan ajanvaraukset tulee tehdä hyvissä ajoin etukäteen, ja vastaanotolle varataan kaksinkertainen aika normaaliin vastaanottoaikaan verrattuna aina kun se on mahdollista. Vastaanotolla toteutetaan ikäkausitarkastuksia valtakunnallisen ohjelman mukaisesti. Rokotusohjelma tarkistetaan. Terveysneuvonnassa ja kasvatustarvissa huomioidaan kulttuuriset erot. Neuvolakäynnillä huomioidaan erityistä tukea tarvitsevat lapset ja perheet. Tarvittaessa heille tarjotaan tihennettyjä vastaanottokäyntejä. Yhteistyö varhaiskasvatuksen ja tarvittaessa

lastensuojelun kanssa on erityisen tärkeää maahanmuuttajalasten kohdalla. Perheneuvolapsykologin palvelut ovat yhteisiä Hämeenkyrössä ja Ikaalisissa.

Haasteena on kotona olevien puolisoiden tavoittaminen sekä sitouttaminen käyttämään neuvolan palveluita. Maahanmuuttajalapsen tarvitsevat nykyistä enemmän tietoa lapsen oikeuksista selkokielellä ja omalla kielellään. Vanhemmat tarvitsevat kasvatusta- ja toimintamalleja sekä tukea kasvatukseen. Koulujen lisäksi neuvolat ovat keskeisiä palvelupaikkoja, joissa vanhemmat ja lapset voivat saada tietoa ja tukea. Henkilökunnan osaamista lisätään, jotta he osaavat tarvittaessa tunnistaa merkit myös mahdollisesta perheväkivallasta. Tarvittaessa puolisot tavataan erillään. Tulkin ammattimaisuus ja asiantuntevuus ovat ehdottoman tärkeitä luottamuksen saavuttamiseksi. Lasta tai sukulaista ei koskaan käytetä tulkkina.

Hyödyllisiä linkkejä:

- Monikielinen lastensuojelun infosivusto maahanmuuttajille: <http://www.lastensuojelu.info/fi/>

2.2. Varhaiskasvatus

Hämeenkyrön kunnassa toimi syksyllä 2013 9 päiväkotia, joista yksi on vuoropäiväkotina. Lisäksi ryhmäperhepäiväkoteja on yksi. Ikaalisissa on kolme päiväkotia sekä kolme ryhmäperhepäiväkotia. Molemmissa kunnissa työskentelee lisäksi perhepäivähoitaja omilla kodeilla.

Varhaiskasvatuksen lomakkeet käännetään kuntien yhteistyönä ainakin englanniksi ja mahdollisesti venäjäksi. Vanhemmille annetaan esite, joka kertoo paitsi varhaiskasvatuksen hallinnosta, myös kuvaa varhaiskasvatusyksiköiden arkea. Vanhempien kanssa tehdään läheisesti yhteistyötä. Henkilökunnan monikulttuurista osaamista vahvistetaan yhteisillä koulutuksilla. Monikulttuurisesta varhaiskasvatuksesta laaditaan yhteinen toimintamalli ja käsikirja.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten yleisiä tavoitteita päivähoitossa ovat lapsen sopeutuminen päivähoitoon, lapsen oman identiteetin tukeminen sekä kouluvalmiuksien saavuttaminen. Toiminnassa on tärkeää myös sekä suomen kielen että lapsen oman äidinkielen säilyttäminen. Vanhempia kannustetaan ja rohkaistaan huolehtimaan lapsen oman äidinkielen kehittymisestä ja oman kulttuurisen perinteen välittämisestä lapselle. Varhaiskasvatuksessa käytetään tarpeen mukaan korvaavia kommunikaatiomuotoja kuten kuvia.

Päivähoito on monelle maahan muuttaneelle kuntalaiselle ensi kosketus suomalaiseen yhteiskuntaan. Päiväkodilla onkin tärkeä rooli tukea koko perheen kotoutumista opastamalla mahdollisuuksien mukaan kunnan palveluihin ja suomalaiseen kulttuuriin. Lapsen tulee saada kokea olevansa hyväksytty ja häneen sekä hänen kulttuuriinsa suhtaudutaan myönteisesti huomioiden mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi perheen uskonnolliset erityispiirteet. Varhaiskasvatuksen ilmapiirin tulisi olla avoin ja turvallinen keskustelulle sekä erilaisuuden hyväksymiselle. Tavoitteena varhaiskasvatuksessa on, että lapsen suomen kielen oppimista edistetään. Oppiminen tapahtuu pääsääntöisesti päivähoiton arkitilanteissa, tarvittaessa kiertävää erityislastentarhaopettajaa konsultoiden.

2.3. Esiopetus

Lapsella on oikeus saada maksutonta esiopetusta vuosi ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapsi aloittaa esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta. Ilmaista esikoulua käydään viitenä päivänä viikossa, noin 19 tuntia viikossa.

Esiopetusvuonna tehtävien arviointien lisäksi lapsen kielen kehittymistä ja kielen tasoa voidaan arvioida soveltuvilla testeillä ja materiaaleilla. Esiopetus suunnitelman laadinnassa kiinnitetään erityisesti huomiota

S2-kielen opetussuunnitelmaan. Suomen kielen oppimisen seurantalomake siirretään vanhempien luvalla kouluun koulutulokaskaavakkeen mukana, jolloin syntyy jatkumo alakouluun ja tieto kielen kehityksen vaiheista on näkyvissä. Kevään oppilaanhuoltopalaverissa mietitään yhdessä vanhempien ja koulun kanssa lapselle sopiva luokka- ja koulusijoitus. Yhteistyö nivelvaiheessa lasten siirtyessä perusopetukseen on tärkeää. Esimerkiksi kuvien käyttöä opetuksen tukena voi jatkaa perusopetuksessakin. [Eka-peliä maahanmuuttajalapsille](#) voi myös hyödyntää.

2.4. Valmistava opetus, perusopetus ja S2-opetus

Valmistavaa opetusta annetaan 7-17-vuotiaille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joiden suomen kielen taito ei vielä ole riittävän hyvä perusopetuksen ryhmässä opiskeluun. Valmistavalla luokalla opiskellaan pääosin yhden lukuvuoden ajan, jonka jälkeen oppilas siirtyy omaan lähikouluunsa. Hämeenkyrön ja Ikaalisten peruskouluissa ei toistaiseksi ole valmistavaa luokkaa monikielisten oppilaiden vähäisen määrän vuoksi. Sen sijaan oppilaat saavat tehostettua tukea. Halutessaan oppilaat voivat käydä Tampereella valmistavassa opetuksessa, mutta matka on monelle liian pitkä. Jatkossa voidaan yhteistyössä suunnitella valmius valmistavan luokan perustamiseen.

Valmistavaa opetusta on mahdollista järjestää yhdellekin oppilaalle. Valmistavan opetuksen järjestäminen rahoitetaan oppilaskohtaisella valtionosuudella. Opetuksen järjestäjälle maksetaan perusopetuksen kotikuntakorvauksen perusosa kaksinkertaisena ilman kunnan rahoitusosuutta. Lisätietoa: [Perusopetukseen valmistava opetus. Opetushallitus, 2012](#). Julkaisun lopussa on linkkejä muuhun hyödylliseen materiaaliin.

Perusopetuksen tavoitteena on taata kaikille lapsille tasavertaiset mahdollisuudet jatko-opintoihin ja muuhun elämään. Maahanmuuttajaoppilaat käyvät koulua asuinalueellaan ikätasoaan vastaavalla luokka-asteella. Hämeenkyrössä toimi syksyllä 2013 kahdeksan alakoulua ja Ikaalisissa kuusi. Yläkoulut ovat Hämeenkyrön Yhteiskoulu sekä Ikaalisten Yhteiskoulu. **Maahanmuuttajaoppilaiden opetus ja vastuu heidän kielenoppimisestaan kuuluu jokaiselle opettajalle, ei vain yksittäisille S2-opettajille tai erityisopettajille.** Kodin ja koulun yhteistyö erityisesti alkuvaiheessa vaatii panostusta. Syrjäytymisen ehkäisemiseksi maahanmuuttajaoppilas ja hänen perheensä tarvitsevat riittävästi ohjausta ja tietoa koulujärjestelmästä, perusopetuksen ja kouluyksikön tavoitteista, mutta eri näkökulmasta kuin suomalaiset oppilaat ja vanhemmat, joille koulumaailma on jo tuttu. Vanhemmille tarjotaan tilaisuuksia tutustua suomalaiseen koulumaailmaan.

Kontaktit suomalaisten lasten ja nuorten kanssa ovat tärkeitä maahanmuuttajalapsen ja -nuoren kotoutumisessa. Lasta ja nuorta kannustetaan harrastuksiin ja erilaisiin vapaa-ajantoimintoihin yhdessä suomalaisten lasten ja nuorten kanssa. Koulu tekee yhteistyötä nuorisotoimen kanssa. Myös kerhotoimintaa ja kuraattoripalveluja hyödynnetään. Koulun on puututtava kaikkiin rasismien muotoihin, esim. kiusaamiseen, syrjintään, ryhmästä poissulkemiseen, haukkumiseen ja nimittelyyn. Koulu pitää esillä monikulttuurisuutta ja edistää kansainvälisyyttä mm. kansainvälisyyskasvatuksella, rasismien vastaisen viikon tempauksilla jne.

Suomi toisena kielenä (S2)-opetus on perusopetuksen opetussuunnitelmaan sisältyvää opetusta. S2 on tarkoitettu kaikille niille oppilaille, joiden kielitaito ei ole äidinkielen tasoinen kielen kaikilla osa-alueilla. S2-opetusta järjestetään äidinkielen tunneilla eriytettynä, erillisinä S2-tunteina tai tukiopetuksena. Oppilaan todistuksessa S2-oppimäärä arvioidaan suomi äidinkielenä -oppimäärän sijasta. Hämeenkyrössä on vuonna 2011 rehtori Kari Lähteen ja S2-opettajien toimesta laadittu asiakirja ”Maahanmuuttajien opetussuunnitelman perusteet”. Siinä kuvataan mm. yhteistyökuvioita Tampereen valmistavan opetuksen kanssa, päättöarvioinnin suorittamista, opetuksen järjestämistä ja resursointia sekä kodin ja koulun yhteistyötä. **LISÄTÄÄNKÖ LIITETIEDOSTOKSI?**

Länsi-Pirkanmaan koulutuskuntayhtymän alaisessa Ammatti-instituutti lisäkissa on mahdollista suorittaa myös 10-luokka.

Hyödyllisiä linkkejä:

- Opetushallitus: [Monikulttuurisuustaitojen kehittäminen kouluyhteisössä](#)
- [Moped](#) on monikulttuurisen pedagogiikan sivusto, joka on suunnattu kouluikäisten lasten opettajille ja heidän vanhemmilleen. Mopedista löytyy monenlaista tärkeää tietoa koulun arkipäivästä. Sivuilta löytyy mm. kokoelma kouluissa tarvittavia [hallinnollisia lomakkeita eri kielillä](#)
- [Osallisena Suomessa -hanke](#)
- [Etnisten suhteiden neuvottelukunta](#)
- [Sutina](#) on S2-opettajat ry:n jäsenlehti. Lehdessä kirjoitetaan S2-alan ajankohtaisista teemoista, esitellään uutta tutkimusta ja kirjallisuutta ja julkaistaan keskustelupuheenvuoroja.
- [Pelastakaa Lapset: Rasisminvastainen työ ja materiaalia](#)
- Siirtolaisuusinstituutti on koonnut muuttoliikkeisiin ja maahanmuuttoon liittyvän opetuskokonaisuuden, joka yhdistää asiatiedon sekä leikinomaisen oppimisen. [Opetuspaketti](#) lähetetään joukkopostituksena kaikkiin Suomen yläkouluihin ja lukioihin.

2.5. Oman äidinkielen ja uskonnon opetus

Maahanmuuttajien äidinkieli on tarkoitettu esikoulua, peruskoulua ja lukiota käyville maahanmuuttajataustaisille lapsille, jotka puhuvat opetuskieltä äidinkielenään tai kotikielenään. Oman äidinkielen opiskelun merkitys on laajasti tutkimuksin todennettu. Omakielisen avun tarve on suuri varsinkin silloin, kun suomen kielen taito on vielä heikko. Kokemuksien ja myös kielitieteellisen tutkimuksen valossa oman äidinkielen puhumisen, lukemisen ja kirjoittamisen oppiminen tukee sekä lapsen että aikuisen vieraan kielen oppimista. Oman äidinkielen ja suomen kielen opiskelu yhdessä mahdollistavat toiminnallisen kaksikielisyyden syntymisen. Hämeenkyrössä ja Ikaalisissa oman äidinkielen opetusta järjestetään mahdollisuuksien mukaan joko lähi- tai etäopetuksena. Kuntien välillä tarkistetaan mahdollisuus yhteisten opetusryhmien muodostumiseen.

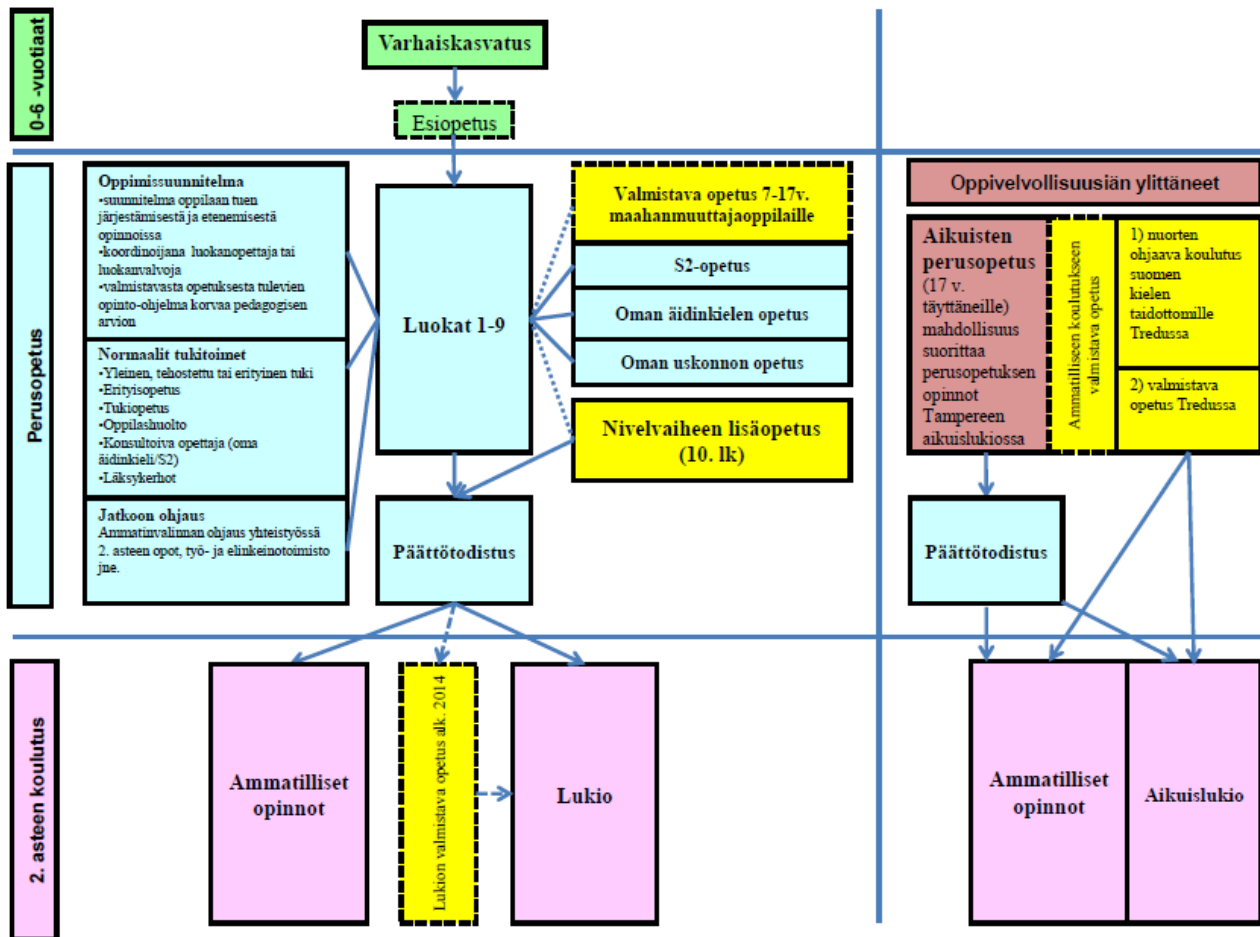
Koulutuksen järjestäjä voi hakea vuosittain erillistä valtionavustusta Opetushallitukselta oman äidinkielen opetuksen järjestämiseen. Oman äidinkielen opetuksen ryhmässä on opetuksen alkaessa oltava vähintään neljä oppilasta. Opetusta on enintään kaksi ja puoli viikkotuntia. Vähemmistöuskontojen ja elämänskatsomustiedon opetusta järjestetään, jos vähintään kolme opetukseen oikeutettua asuu saman kunnan alueella. Oman äidinkielen ja uskonnon etäopetuksesta voi tiedustella lisää suunnittelija Katja Simoselta (puh. 050 550 6704, sähköposti katja.simonen@tampere.fi). Lisätietoa: [Oma kieli – oma mieli- Opas oman äidinkielen oppimisen tukemiseen, Opetushallitus, 2009](#).

2.6. Toisen asteen koulutus

Hämeenkyrössä toimii F. E. Sillanpään lukio ja Ikaalisissa Ikaalisten yhteiskoulun lukio. Vuoden 2014 alusta on mahdollista myös lukion valmistava opetus, jonka järjestäminen arvioidaan toistaiseksi tapauskohtaisesti, tarvittaessa alueellisia palveluita käyttäen esimerkiksi Tampereella.

Länsi-Pirkanmaan koulutuskuntayhtymällä on koulutustarjontaa yli 30:stä eri koulutusalaista. Opiskelupaikkakunnat sijaitsevat Hämeenkyrössä, Ikaalisissa, Parkanossa ja Kihniössä. Lisäksi koulutuskuntayhtymässä toimii oma aikuislukio sekä aikuiskoulutusyksikkö ja oppisopimustoimisto. Verkko-opetusta maahanmuuttajille kehitetään. LPKKY fuusioituu Sastamalan koulutuskuntayhtymän kanssa vuoden 2014 alussa, jolloin tilanne arvioidaan uudelleen opiskelijamäärien mutta myös etäisyyksien kasvaessa.

Kaavio 2: Maahanmuuttajaoppilaan koulupolku (kouluikäiset sekä oppivelvollisuusiän ylittäneet)

2.7. Nuorisotyö

Nuorisopalvelujen kaikki toiminta on avointa myös maahanmuuttajalapsille ja –nuorille. Haasteena on madaltaa heidän kynnystään tulla mukaan toimintaan. Tavoitteena on tehdä yhteistyötä koulujen kanssa esimerkiksi järjestämällä yhteisiä vanhempainiltoja, jolloin vanhemmat voivat tulla tutustumaan nuorisotiloihin ja niiden toimintaan opinto-ohjaajan tai koulukuraattorin kanssa. Nuorille puolestaan pyritään järjestämään käytännönläheistä toimintaa (pelit, leikit, tms.), jolloin ryhmään pääseminen helpottuu. Vuoropuhelulle sekä vanhempien että nuorten kanssa on varattava riittävästi aikaa. Nuorisotoiminnan tavoitteena laajemmin on edistää maahanmuuttajalasten ja –nuorten kotoutumista sekä lisätä suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden hyväksymistä. Ikaalisissa nuorisotilat ovat avoinna iltaisin (ma, ke, pe ja la) eri teemoilla kaikille yläasteikäisille ja sitä vanhemmille alle 18-vuotiaille nuorille. Nuorille on myös työpajatoimintaa.

Sekä Hämeenkyrössä että Ikaalisissa on nuorisovaltuusto, jonka tavoitteena on edustaa nuoria, vaikuttaa heidän vapaa-aikaansa ja tekemismahdollisuuksiinsa sekä tehdä kunnista kaikille nuorille viihtyisemmän ja paremman paikan elää sekä kasvaa rauhassa ja turvallisesti.

Hämeenkyrön ja Ikaalisten Etsivän nuorisotyön koordinaattorin tehtävänä on lisätä alueen 17-29 -vuotiaiden nuorten hyvinvointia etsimällä ja ohjaamalla heitä jo olemassa olevien palveluiden piiriin. Tehtävänä on nostaa ulkopuolelle ajautuneita tai ajautumassa olevia nuoria takaisin koulutukseen ja työmarkkinoille sekä parantaa heidän elämänhallinnantaitojaan ja tukea heidän omia voimavarojaan itsenäisen elämän opettelussa. Etsivän nuorisotyön tavoitteena on nuorten toimeentuloasiakkaiden määrän vähentäminen, nuorten työllisyyden parantaminen sekä koulupudokkaiden määrän vähentäminen. Etsivä nuorisotyö on sekä ennaltaehkäisevää että korjaavaa työtä. Tarkoituksena on toimia henkilökohtaisena oppaana tietään etsivälle nuorelle.

TE-toimistossa nuorten kotoutujien ja maahanmuuttajien palvelutarpeet otetaan erityisesti huomioon. [Nuorisotakuu](#)-ohjelman toimenpiteissä on Pirkanmaalla erityisiä toimia nuorten aktivoimiseksi ja osallistamiseksi koulutukseen ja työmarkkinoille. Erityistä huomiota kiinnitetään niihin nuoriin, jotka saapuvat Suomeen oppivelvollisuusiän loppupuolella tai oppivelvollisuusiän jälkeen. On tärkeää, että jokaiselle löytyy sopiva koulutuspolku. Työllistymisen helpottamiseksi oppilaitosten työharjoittelu- ja oppisopimusmahdollisuuksia sekä TE-toimiston työkokeilua ja nuorten yhteiskuntatakuuta on hyödynnettävä enemmän.

3. AIKUISTEN PALVELUT

3.1. Maahanmuuttajien työllistyminen

Maahanmuuttajat ovat potentiaalista työvoimaa yrityksille. Työ on yksi kotoutumisen kannalta tärkeimmistä seikoista. Sen avulla toivotaan löytyvän mielekäs rooli uudessa yhteiskunnassa. Työn kautta sosiaaliset kontaktit kantaväestöön mahdollistuvat ja henkilön kielitaito karttuu. Yrityksillä on monesti korkea kynnys rekrytoida maahanmuuttajia. Syyksi mainitaan usein puutteellinen kielitaito. Maahanmuuttajien työttömyysaste on keskimäärin yli kaksinkertainen kantaväestöön verrattuna. Hallitusohjelman kirjauksen mukaan maahanmuuttajien työttömyys tulee puolittaa. Se ei tapahdu ilman erityisiä toimenpiteitä ja uusia näkökulmia.

Maahanmuuttajien työttömyyden hoitoa ja työllistämistä on paljon argumentoitu työvoiman tarjontalähtöisesti. Tulevaisuudessa tehokkaampaa olisi valita fokuksiksi työvoiman kysyntä, johon työorganisaatioiden rekrytoinnit pohjautuvat. Rekrytoinnissa on asetettu ydinosaamisen osaamis- ja toimintakykyvaatimukset, joiden selvittäminen on merkittävä osa onnistunutta rekrytointia. Maahanmuuttajien työllistymisen kannalta on olennaista tunnistaa nämä tekijät kussakin rekrytointitilanteessa. Sellaisissa tapauksissa, joissa työorganisaatio tarvitsee etenkin kielitaitoa, toisen maan kulttuurin tai toimintaympäristön tuntemusta, kontakteja vientimaihin, uudenlaista osaamista, asiakaspalvelun erityistaitoja, hyvää motivaatiota jne. saattaa olla hyvinkin perusteltua katsoa rekrytoinnissa erityisen tarkkaan maahanmuuttajan osaamisprofiilia.

Alueen tasolla tässä on oiva kenttä Yritys-Suomen kumppaneille nostaa vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa esille maahanmuuttajien rekrytointikäytännöt ja erityisosaamiset. Sadoilla yrityskäynneillä on mahdollista rakentaa yritysten kanssa rekrytointeihin osaamisprofiilia ja kytkeä se myös maahanmuuttajien työllistämiseen. Etenkin toimintaansa voimakkaasti kehittävät yritykset ovat fokuksessa tässä asiassa ja tarjoavat Yritys-Suomen toimijoille mahdollisuuden tukea esimerkiksi kansainvälistä yrityksiä. Yritys-Suomen toimijoiden edustus tulisi myös saada mukaan kotouttamisohjelmatyöhön jatkossa vahvasti mukaan.

3.2. Työvoimapalvelut ja kotouttamiskoulutus

TE-palveluissa kotoutumislaki tarkoittaa käytännössä maahanmuuttaja-asiakkaan kielitaidon, työelämävalmiuksien ja ammatillisen osaamisen kasvun tukemista työvoimapoliittisin toimenpitein. TE-toimisto työskentelee paitsi asiakastasolla, myös muutoin kotoutumisen edistämiseksi yhteistyössä kuntien, elinkeinoelämän, järjestöjen, kouluttajien ja muiden tahojen kanssa luoden yleisiä edellytyksiä yksilöllisen kotoutumisprosessin menestyksekkään lopputuloksen mahdollistamiseksi. Tiiviillä verkostotyöllä mm. Yritys-Suomi -kumppanien kanssa voidaan konkreettisesti edistää yritysten osaamistarpeiden tyydyttämistä kotoutuneiden maahanmuuttajien työpanoksella. Kotoutumisprosessi onkin nähtävä vahvasti kaikkien yhteiskuntalohkojen konkreettisena yhteistyönä ja kuntatasolla sillä on kytkennät myös elinkeino-, koulutus- ja osaamisasioihin.

Maahanmuuttajille, jotka ovat työttömiä työnhakijoita, tehdään alkukartoitus (ks. luku 1.4) sekä kotoutumissuunnitelma (ks. luku 1.5). Kotoutumiskoulutuksena oppivelvollisuusiän ylittäneelle maahanmuuttajalle järjestetään suomen tai ruotsin kielen opetusta ja tarvittaessa luku- ja kirjoitustaidon opetusta sekä muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä sekä yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja elämänhallintaan liittyviä valmiuksia. Kotoutumiskoulutukseen voi sisältyä myös aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tutkinnon tunnustamista sekä ammatillista suunnittelua ja uraohjausta. Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on, että maahanmuuttaja saavuttaa toimivan peruskielitaidon.

Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena. Kotoutumiskoulutusta voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna. Työ- ja elinkeinotoimisto ohjaa maahanmuuttajan työvoimakoulutuksena toteutettavaan kotoutumiskoulutukseen tai hakeutumaan omaehtoiseen opiskeluun. Kunta voi riittävän osallistujamäärän ja tarpeen mukaan sekä järjestää kotoutumiskoulutusta että ohjata maahanmuuttajan hakeutumaan joko järjestämäänsä kotoutumiskoulutukseen tai muun toimijan järjestämään omaehtoiseen opiskeluun.

Maahanmuuttajalla, joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus kotoutumistukena maksettavaan työmarkkinatukeen jos maahanmuuttajalla on työ- ja elinkeinotoimiston toteama koulutustarve ja jos TE-toimisto arvioi, että omaehtoinen opiskelu tukee maahanmuuttajan kotoutumista ja työllistymistä, tai opiskelusta on sovittu kotoutumissuunnitelmassa. Maahanmuuttajan kotoutumista ja työllistymistä edistävän omaehtoisen opiskelun tukeminen kotoutumistuella edellyttää, että kyse on suomen tai ruotsin kielen opiskelusta taikka opiskelu tapahtuu pääasiassa suomen tai ruotsin kielellä. Kotoutumistuella voidaan tarvittaessa tukea myös luku- ja kirjoitustaidon opiskelua. Tuettavaan omaehtoiseen opiskeluun voi opintojen lisäksi sisältyä työharjoittelua tai kansalaisjärjestö- taikka muuta vapaaehtoistoimintaa. Tuettavan omaehtoisen opiskelun kestosta vähintään puolet tulee olla opintoja tai niihin liittyvien tehtävien suorittamista.

TE-toimisto käyttää Pirkanmaalla kotoutumiskoulutukseen ohjaamisessa Koulutusporttia. Koulutusportista löytyvät kotoutumiskoulutukset, kotoutujat ja sieltä voidaan myös hoitaa koulutuksen aikaisia käytännön asiakas- ja koulutustietoihin liittyviä asioita. Koulutusporttia käytetään sekä alkukartoituksessa että kotoutumispalveluissa.

Kotoutumisvaiheen päätyttyä työttömien maahanmuuttajien palvelusta vastaavat TE-toimiston palvelulinjat. Hämeenkyrön ja Ikaalisten maahanmuuttajien palveluista vastaa ensisijaisesti Pirkanmaan TE-toimiston läntinen alue. Palvelut tuotetaan normaaliuden periaatteella eli siten että maahanmuuttajien palvelut tuotetaan samoilla periaatteilla kuin kotosuomalaistenkin palvelut. Maahanmuuttajuus voi vaikuttaa henkilön palvelutarpeeseen, mutta ei yksinomaan määrittele tarjottavia palveluita vaan palvelutarpeet määrittyvät pääosin samojen tarpeiden pohjalta kuin kantasuomalaisillakin.

Kotoutujalla on, samoin kuin kantaväestöönkin kuuluvilla velvollisuus osallistua toimenpiteisiin. Viranomaisilla on velvollisuus tarjota aktiivisesti toimenpiteitä määrärahojen rajoissa. Pirkanmaan TE-toimiston aloitettua toimintansa 1.1.2013 tuotetaan kaikki TE-palvelut maakunnassa samansisältöisinä ja samoilla periaatteilla.

[Ikaalisten Työpaja](#) tarjoaa työttömille mahdollisuuden kuntouttavaan työtoimintaan kunkin yksilöllisten tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Pajalla annetaan neuvontaa ja ohjausta työelämään sekä koulutukseen liittyvissä asioissa. Lisäksi työpaja toimii kuntouttavan työtoiminnan yksikkönä. [Hämeenkyrön Monityö](#) on perusturvakeskuksen alainen työpaja. Palveluun sisältyy työ-, yksilö- ja ryhmävalmennusta sekä palveluohjausta. Toiminnan tavoitteena on tukea kokonaisvaltaisesti asiakasta erilaisissa elämäntilanteissa sekä edistää kuntoutumista, työllistymistä ja ammatilliseen koulutukseen hakeutumista. Työvalmennus työpajalla tapahtuu pääasiassa yksityisten tilaamien töiden sekä yritysten alihankintatöiden parissa.

4. KAIKILLE IKÄRYHMILLE YHTEISIÄ PALVELUJA

4.1. Sosiaali- ja terveyspalvelut

Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat tasavertaisesti kaikkien kotikuntalain (1994/201) mukaisesti kunnassa asuvien käytettävissä ja saatavissa. Henkilökunnan on asiakastyössään otettava huomioon asiakkaiden kulttuurierot sekä avattava laajemmin palvelujärjestelmää. Yhdenvertaisen palvelun takaamiseksi asiakastilanteessa käytetään tulkkia. Etenkin alkuvaiheessa tämä on tärkeää, jotta asiakkaalle voidaan selvittää hänen etuutensa, oikeutensa ja velvollisuutensa. Tulkkia tilatessa on varattava vähintään kaksinkertainen aika normaaliin asiakaskäyntiin verrattuna sekä huomioitava esimerkiksi tulkin sukupuolen merkitys. Tulkin lisäksi kommunikaation apuna voidaan käyttää muita keinoja, mm. kuvia (www.papunet.net). Eri infotehtäviä on jatkossa hyvä käännättää eri kielille.

Perussosiaalityön tehtävänä on järjestää sosiaalityön palvelut tarvittaessa kaikille maahanmuuttajille. Virkamiesten keskeinen tehtävä on kotouttamislain mukaisesti osallistua työvoimaviranomaisten ja maahanmuuttajien kanssa alkukartoitusten ja kotoutumissuunnitelmien laadintaan. Sosiaalityö pyrkii huomioimaan henkilön tarpeet ja resurssit kokonaisvaltaisesti. Työntekijä etsii yhdessä asiakkaan kanssa ratkaisuja ongelmiin keskustelemalla ja järjestämällä erilaisia palveluja. Tavoitteena on asiakkaan elämänhallinta ja omatoimisuus. Sosiaalityön työvälineinä ovat säännölliset yksilö- ja perhetapaamiset sekä yhteistyö eri hallintokuntien ja muiden yhteistyötahojen kuten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Esimerkiksi työn tai perhesiteiden vuoksi paikkakunnalle muuttavat tulevat yleensä terveydenhuoltohenkilöstön asiakkaiksi vasta siinä vaiheessa kun he tarvitsevat terveyspalveluja. Tälle ryhmälle ei tehdä varsinaisia maahantulotarkastuksia, mutta erilaisten terveysongelmien ilmaantuessa terveydenhuoltohenkilöstön olisi hyvä muistaa ottaa huomioon asiakkaan lähtömaan terveystilanne. Tärkeää on myös huomioida, että rokotussuoja tällä ryhmällä voi olla puutteellinen. Lasten rokotukset hoidetaan kuntoon lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon toimesta, mutta aikuisten rokotukset pitäisi myös saada ajan tasalle. Terveystarkastuksissa on kartoitettava asiakkaan fyysinen ja psyykinen terveystilanne kokonaisvaltaisesti, jotta jatkoon toimenpiteet ja palveluntarpeet voidaan määritellä. Terveystarkastusten kautta asiakkaat ohjautuvat neuvolapalveluiden piiriin, joissa heitä motivoidaan palveluiden käyttöön.

Maahanmuuttajien kanssa asioidessa on hyvä huomioida vieraan kielen ja kulttuurin aiheuttamat vaikutukset. Asioihin perehtyminen ja tilanteen selvittely vie monesti enemmän aikaa. Asiakkaalle suomalaisen terveydenhuoltojärjestelmän eri käytännöt saattavat olla täysin vieraita. Ohjauksen pitää olla perusteellisempaa ja itsestään selvätkin tuntuvat asiat pitää muistaa huomioida ja selvittää asiakkaalle.

Tulkin käyttö on tärkeää vielä vuosia maahantulon jälkeen, jotta asiat varmasti tulevat ymmärretyiksi. Lähetettä erikoissairaanhoidon tehtäessä tulee mainita asiakkaan äidinkieli sekä muistuttaa tulkin tarpeesta.

Hämeenkyrön perusturvakeskus
Härkikuja 7, 39100 Hämeenkyrö

Hämeenkyrön terveystakeskus
Härkikuja 10, 39100 Hämeenkyrö

Ikaalisten sosiaalipalvelukeskus
Kauppakatu 9, 39501 Ikaalinen

Ikaalisten terveystakeskus
Vanha Tampereentie 21, 39501 Ikaalinen

Hyödyllisiä linkkejä:

- [Maahanmuuttajien terveys ja hyvinvointi - Tutkimus venäläis-, somalialais- ja kurditaustaisista Suomessa](#)
- [Etnokids ja Nuorten kotoutumisen indikaattorit –hanke: Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten terveys- ja hyvinvointitutkimus](#)
- [Monikieliset terveystakeskelykaavakkeet](#) mukaan lukien tuberkuloosioireet.
- [Väestöliitto: Monikulttuurisuus](#)
- [Vammaisten maahanmuuttajien tukikeskus Hilma](#)

4.2. Asuminen

Maahanmuuttajien asumista tuetaan tarvittaessa kotoutumisvaiheessa antamalla heille perustietoa asumisesta Suomessa sekä lähiohjausta talon järjestyssääntöjen sekä asumiskulttuurin ohjaamisessa. Suomen Pakolaisavun Kotilo-projektilla on kattava, vapaasti käytettävissä oleva asumiseen liittyvä [monikielinen materiaalipankki](#), joka sisältää mm. helppolukuisen Asumispakki-nimisen oppaan, jonka kuvat ja tekstit auttavat asumiseen liittyvien käytännön ongelmien ratkaisemisessa. Kotilo-projektin työntekijä on mahdollista kutsua pitämään ryhmille infotilaisuuksia asumisesta Suomessa. Projekti välittää myös naapurussovittelijoita ongelmatilanteiden ratkaisemiseksi.

Ikaalisten Työpajan palveluihin kuuluvat kotipalveluapu sekä nuorten tuettu asuminen.

4.3. Vapaa-aikatoimi

Hämeenkyrön ja Ikaalisten kulttuuripalvelut järjestävät kulttuurielämyksiä eri ikäryhmille. Toiminta painottuu lapsille ja nuorille suunnattuihin tapahtumiin, jotka järjestetään useimmiten yhteistyössä koulun ja varhaiskasvatuksen kanssa. Kulttuurijärjestöjen ja yksityisten ihmisten kulttuurityötä tuetaan kohdeavustuksin.

Kaikki kulttuuritapahtumat ja tilaisuudet ovat avoinna kaikille. Internet on oleellinen keino etsiä kulttuuriin liittyviä tapahtumia ja tietoja sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti. [Kulttuuri.net](#) tarjoaa tietoa valtakunnallisesti ja [Hämeenkyrön](#) ja [Ikaalisten](#) verkkosivujen tapahtumakalenterista löytyy tietoa oman paikkakunnan tapahtumista ja tilaisuuksista.

Kirjaston tehtävänä on antaa laadukkaita kirjasto- ja informaatiopalveluja tarjoamalla ajantasaista aineistoa ja ammattitaitoista tietopalvelua. Pääsääntöisesti kirjastopalvelut ovat myös ilmaisia. Kirjastoissa on asiakkaiden käytössä ilmaisia asiakastyöasemia, joissa on internet-yhteys, tekstinkäsittelyohjelmia sekä tulostusmahdollisuus. Pääkirjastojen fyysisiin kokoelmiin kuuluu myös vieraskielistä kaunokirjallisuutta. Pääkielenä on englanti. Lisäksi on jonkin verran viron-, ruotsin-, saksan- ja venäjänkielistä kirjallisuutta. Kirjastoissa on myös selkokielistä kirjallisuutta, joka löytyy omasta hyllystään.

Lainattavissa on myös suomen kielen oppaita ja suomen kielen kielikursseja. Kirjastoissa on myös laadukkaita elokuvia VHS- ja DVD -muodossa sekä musiikkia CD-levyinä ja nuotteina. Aineistoa, jota ei kirjastosta löydy, voidaan tilata kaukolainaksi muista kirjastoista. Kirjastot toteuttavat tehtävänsä myös kirjastoautojen avulla.

Hämeenkyrön ja Ikaalisten kansalaisopistot tarjoavat opiskelijan kotipaikkaan, ikään, sukupuoleen ja koulutustaustaan katsomatta monipuolista koulutusta useilla eri aloilla, mm. kielissä, kuvataiteessa, kädentaidoissa, liikunnassa, musiikissa ja teatteritaiteessa. Hämeenkyrössä toimii lisäksi Ylöjärven kaupungin ylläpitämän Musiikkiopiston sivutoimipiste.

Hämeenkyrössä ja Ikaalisissa on monipuoliset liikunta- ja ulkoilumahdollisuudet, joista saa lisätietoa kuntien [www-sivuilta](#).

4.4. Kolmannen sektorin toimijat

Kolmannella sektorilla tarkoitetaan vapaaehtoissektoria, joka on toimijana julkisen hallinnon ja yksityisen sektorin rinnalla. Kolmas sektori käsittää järjestöt, yhdistykset ja seurat. Kolmannen sektorin toimijat järjestävät paikkakunnalla erilaisia toimintoja ja tukevat maahanmuuttajien kotoutumista. Kolmannen sektorin kotouttamistyö on usein ruohonjuuritason työtä, joka edistää maahanmuuttajien kotoutumista arkielämään ja vapaa-aikaan liittyvissä asioissa.

SPR:n [Ikaalisten osasto](#) kuuluu SPR:n Satakunnan piiriin. [Hämeenkyrön osasto](#) kuuluu Hämeen piiriin. Hämeen piirin monikulttuurisuustoiminnan kehittäjä on Anu-Rohima Mylläri (anu.myllari@redcross.fi). Reddie Kids -kerhotoiminta alkaa Hämeenkyrössä syksyllä 2013. Reddie Kids on Suomen Punaisen Ristin varhaisnuorten kerho joka on suunnattu 7-12-vuotiaille. Kerhotoiminnan tarkoituksena on tarjota nuorille hauska ja turvallinen ympäristö jossa voi tutustua Punaisen Ristin arvomaailmaan sekä esimerkiksi perusensiaputaitoihin leikkien ja pelien avulla.

Myös Hämeenkyrön ja Ikaalisten seurakunnilla on paljon erilaista toimintaa. Lisäksi kunnissa on laaja ja monipuolinen yhdistys- ja järjestötoimijoiden kenttä (urheiluseurat, kyläseurat, kulttuuritoimijat, MLL, Martat, 4H, metsästysseurat, jne.). Lisätietoja löytyy kuntien [www-sivuilta](#).

5. MONIALAINEN YHTEISTYÖ

Kotoutumista edistävän lain mukaisten tehtävien hoitamista varten saadut tiedot ja asiakirjat on pidettävä salassa siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. Kuitenkin työ- ja elinkeinoministeriöllä (TEM), aluehallintovirastolla (AVI), elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella (ELY), työ- ja elinkeinotoimistolla (TE-toimistot), kunnan viranomaisella sekä Kansaneläkelaitoksella (KELA) on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä kotoutumista edistävän lain lukujen 2 (Maahanmuuttajan kotoutumista edistävät toimenpiteet), 5 (Kuntaan osoittaminen) ja 6 (Kustannusten korvaaminen) mukaisten tehtävien suorittamiseksi välttämättömät tiedot toisiltaan, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta, kotoutumista tukevien toimenpiteiden ja palvelujen tuottajalta sekä ilman huoltajaa olevalle lapselle määrättyltä edustajalta. Lisätietoja laki 1386/2010 87 §.

5.1. Maistraatti

Hämeenkyrö ja Ikaalinen kuuluvat Sisä-Suomen maistraattiin ja lähin asiakaspalvelupiste on Ikaalisissa (Kelan toimisto, Vanha Tampereentie 11, 39500 Ikaalinen, keskuksen puh.: 029 5537 532). Asiakaspalvelu on avoinna maanantaisin ja tiistaisin klo 9-12 ja klo 13-16.

Suomeen muuttaneelle ja Suomessa asuvalle ulkomaalaiselle henkilölle voidaan merkitä väestötietojärjestelmään kotikunta Suomessa, jos hänellä on tarkoitus jäädä tänne vakinaisesti asumaan ja lisäksi pysyvä tai jatkuva oleskelulupa tai vähintään yhden vuoden oleskeluun oikeuttava tilapäinen oleskelulupa sekä kotikuntalaissa säädetty erityisperuste. EU-kansalaiset ja Pohjoismaiden kansalaiset eivät tarvitse oleskelulupaa. Kotikunnan saamiseksi EU-kansalaiselta edellytetään poliisin suorittamaa oleskeluoikeuden rekisteröintiä. Suomessa vakituisesti asuvista henkilöistä merkitään väestötietojärjestelmään lisäksi muun muassa nimi, syntymäaika, kansalaisuus, perhesuhdetiedot (mm. vihkitodistus) ja osoite. Rekisteröinnin perusteella ulkomaalaiselle annetaan henkilötunnus.

Lisätietoja: [Ulkomaalaisen rekisteröinti](#) (esite löytyy myös ruotsiksi ja englanniksi)

5.2. Poliisi

Hämeenkyrö ja Ikaalinen kuuluvat Pirkanmaan poliisilaitokseen ja lähin toimipiste on Ikaalisissa. 1.1.2014 Pirkanmaan poliisilaitos ja Keski-Suomen poliisilaitos yhdistyvät Sisä-Suomen poliisilaitokseksi.

Ikaalisten poliisiasema
Vanha Tampereentie 9
PL 48, 39501 Ikaalinen

puh. 071 874 7670 lupapalvelut
faksi 071 874 4651 lupapalvelut

puh. 071 874 7660 poliisi
faksi 071 874 4651 poliisi

Oleskelulupa-asiat ratkaistaan Tampereen pääpoliisiasemalla, mutta hakemuksia otetaan vastaan myös Ikaalisten poliisiasemalla. Pirkanmaan poliisin lupapalvelu toimii ainoastaan ajanvarauksella Tampereen pääpoliisiasemalla. Muissa toimipaikoissa on pääsääntöisesti mahdollista päästä palveltavaksi myös ilman ajanvarausta. Tällöin on kuitenkin syytä varautua pitkään jonotukseen. EU-kansalaisen rekisteröinnit, pysyvä oleskeluoikeus sekä oleskelukortin ja pysyvän oleskelukortin myöntäminen EU-kansalaisen perheenjäsenelle, joka on kolmannen maan kansalainen, tehdään kaikilla poliisiasemilla. Lisätietoja: [Ulkomaalaisluvut](#).

Oleskelulupahakemukset tulee toimittaa oleskelupaikkakunnan poliisille henkilökohtaisesti. Tiettyjen ulkomaalaislupien osalta hakemus voidaan laittaa vireille myös sähköisen asiointipalvelun kautta. Sähköisen palvelun käyttämiseen tarvitaan verkkopankkitunnukset, joita kaikkien maahanmuuttajien ei ole mahdollista saada. Lupa pitää maksaa hakemusta jätettäessä. Myös sähköisen asiointipalvelun kautta vireille laitettu hakemus tulee maksaa, ennen kuin hakemus lähtee käsiteltäväksi. Sähköinen hakemus tulee vireille vasta kun hakija on käynyt poliisilaitoksella todistamassa henkilöllisyytensä ja esittämässä hakemukseen tarvittavien liitteiden alkuperäiset kappaleet. Tähän tilaisuuteen hänen tulee myös varata aika, www.poliisi.fi/ajanvaraus tai puhelimitse numerosta 07187 45404, josta saa myös muuta neuvontaa. Sähköisen hakemuksen johdosta asiointi poliisilaitoksella tulee tapahtua kuukauden sisällä, muutoin siihen tullaan tekemään hakijaa kuulematta kielteinen päätös. Tämän ohjeen hakija joutuu hyväksymään sähköistä hakemusta tehdessään. Poliisin myöntämiin ulkomaalaislupiin liittyvät kysymykset voi lähettää poliisilaitoksen virkasähköpostiin, kirjaamo.pirkanmaa@poliisi.fi.

Poliisi voi myöntää ulkomaalaisille ulkomaalaisten henkilökortteja. Niillä ei voi matkustaa Suomen ulkopuolelle, koska ne eivät ole matkustusasiakirjoja. Niitä tarvitaan kuitenkin pankissa verkkopankkitunnusten saamiseksi. Lisäksi poliisi voi hakemuksesta vaihtaa EU- ja ETA-valtioissa annetun ajokortin vastaavaan suomalaiseen ajokorttiin.

5.3. Kansaneläkelaitos, Kela

Kelan Ikaalisten toimipiste palvelee osoitteessa Vanha Tampereentie 11, 39500 Ikaalinen. Postiosoite on PL 577, 33101 Tampere. Ikaalisten toimipiste on auki maanantaisin ja tiistaisin klo 9-12 ja 13-16. Toimipisteen faksinumero on 0206341599.

Oikeus Suomen sosiaaliturvaan ratkaistaan pääsääntöisesti sen perusteella, kuinka pitkältä oleskelusta on kysymys. Vakinaisesti Suomeen muuttava henkilö pääsee yleensä Suomen sosiaaliturvan piiriin muuttohetkestä lukien ja voi saada Kelan etuuksia. Vakinaiseksi asumiseksi lasketaan esimerkiksi paluumuutto, vähintään kahden vuoden työskentely Suomessa sekä avioliitto tai muu läheinen perhesuhde Suomessa vakinaisesti asuvaan henkilöön. Lisäksi vaaditaan, että oleskelulupa on myönnetty vähintään vuodeksi, jos on velvollinen oleskeluluvan hankkimaan. Oleskelulupia myöntää Maahanmuuttovirasto.

Vakinaisesti Suomeen muuttavien on haettava Suomen sosiaaliturvan piiriin pääsyä Kelan asiointipalvelussa tai [lomakkeella Y 77](#). Suomen sosiaaliturvaan kuuluville annetaan kirjallinen päätös asiasta. Myös Suomen sosiaaliturvaan kuulumisen voi tarkistaa Kelan asiointipalvelusta.

Jos henkilö muuttaa Suomeen tilapäisesti asumaan, ei yleensä ole oikeutta Kelan sosiaaliturvaetuuksiin. Esimerkiksi opiskelijoiden katsotaan muuttavan Suomeen vain tilapäisesti, jos muuton ainoa syy on opiskelu. Tietyissä tapauksissa henkilö kuuluu Suomen sosiaaliturvan piiriin työskentelyn perusteella.

Henkilöllä ei ole oikeutta Suomen sosiaaliturvaan, jos hän saa EU-lainsäädännön tai sosiaaliturvasopimuksen perusteella etuuksia jostakin toisesta maasta tai kuuluu muuten jonkin toisen maan sosiaaliturvan piiriin. Tällaisia henkilöitä ovat esimerkiksi

- toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä lähetetyt työntekijät
- rajatyöntekijät, jotka muuttavat Suomeen tai jotka asuvat Suomessa, mutta työskentelevät toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä
- vieraan valtion tai valtioiden välisen järjestön palveluksessa olevat työntekijät ja heidän perheenjäsenensä.

Jos muuttaa Suomeen tilapäisesti toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä, on oikeus välttämättömään sairaanhoitoon eurooppalaisella sairaanhoitokortilla.

Lisätietoja: [Selkokielen opas Muutto Suomeen tai Suomesta ulkomaille](#)

5.4. ELY-keskus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuulla ovat seuraavat maahanmuuttajien kotouttamiseen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseen liittyvät tehtävät toimialueellaan:

- 1) kotouttamisen alueellinen kehittäminen, yhteistyö, yhteensovittaminen ja seuranta;
- 2) kuntien tukeminen ja neuvonta kotoutumisen edistämässä;
- 3) työ- ja elinkeinotoimistojen ohjaus, neuvonta, tukeminen ja osaamisen kehittäminen kotouttamisessa ja työllistymisen edistämässä;
- 4) työvoimakoulutuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen suunnittelu, hankinta ja valvonta;
- 5) kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan osoittamisen alueellisen strategian laatiminen ja toimeenpano;
- 6) ilman huoltajaa maassa asuville lapsille ja nuorille tarkoitettujen perheryhmäkotien ja muiden asuinyksiköiden perustamisesta sopiminen ja niiden toiminnan valvonta;

- 7) hyvien etnisten suhteiden ja kulttuurien välisen vuoropuhelun edistäminen;
- 8) muut sille kotoutumista edistävissä laissa erikseen säädetty tehtävät.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tukee toimialueensa kuntien kotouttamisohjelmien laadintaa ja seuraa niiden toteuttamista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimittaa työ- ja elinkeinoministeriölle vuosittain tiedot alueensa kotouttamisohjelmista ja niiden toimeenpanosta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tehtävä sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan yhteistyötä toimialueensa aluehallintoviraston kanssa.

Pirkanmaalla toimii Pirkanmaan ELY-keskuksen vetämä viranomaisten yhteistyöryhmä. Viranomaisverkosto mm. päivittää ohjeet EU-kansalaisten sekä EU:n ulkopuolelta tulevien maahanmuuttajien viranomaisasioiden hoidosta Pirkanmaalla.

6. KOTOUTTAMISTYÖRYHMÄ

Tätä kotouttamisohjelmaa on valmisteltu Hämeenkyrön kunnanhallituksen 10.9.2012 § 118 sitä varten asettaman ja palvelualueiden sekä Ikaalisten kaupungin nimeämien henkilöiden toimesta. Työryhmän työskentelyn aikana nähtiin tarpeellisemmaksi pysyvän ja yhteisen kotouttamistyöryhmän perustaminen. Tavoitteena olisi saavuttaa synergiaetuja uuden ohjelman perusteella suoritettavien toimenpiteiden täytäntöönpanossa tekemällä asiat yhdessä kahden kunnan kesken. Kummankin kunnan osalta työssä pitäisi olla edustettuna eri palvelualueet/hallintokunnat. ”Vastinparit” tulisi nimetä seuraavilta sektoreilta:

- 1) Terveyspalvelut
- 2) Sosiaalipalvelut
- 3) Varhaiskasvatus
- 4) Perusopetus
- 5) Kulttuuri, vapaa-aika- ja liikuntatoimi
- 6) Työllisyys
- 7) Kolmas sektori

Lisäksi työryhmässä ehdotettiin, että kummastakin kunnasta nimettäisiin yksi yhteinen pääasiallinen kotouttamisyhteyshenkilö monitoimialaisen yhteistoiminnan ja tiedotuksen yhteenkokoamiseksi.

Ikaalisten kaupunginhallitus on käsitellyt kotouttamistyöryhmän nimeämisen 20.5.2013 § 91 ja pyytänyt muita tahoja nimeämään edustajansa työryhmään.

Tämän uuden kotouttamisohjelman hyväksymisen yhteydessä kunnallishallitukset vahvistavat yhteisen työryhmän asettamisen ja antavat toimialoille oikeuden nimetä ja pitää ajan tasalla vastinpareja edustavat henkilöt. Kunnallishallitukset päättävät luottamushenkilöedustuksesta kotouttamistyöryhmään ja oikeuttavat kunnallisjohtajat osallistumaan sen kokouksiin.

7. HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ

Laki kotoutumisen edistämisestä www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386?

Maahanmuuttovirasto www.migri.fi

- kansalaisuusasiat, oleskelulupa, työlupa, pakolais- ja turvapaikka-asiat

Poliisilaitokset www.poliisi.fi

- oleskelulupa, työlupa, turvapaikka-asiat, kansalaisuus

Maistraatit www.maistraatti.fi

- – rekisteröinti, henkilötunnus, avioliitto

Työ- ja elinkeinoministeriö www.tem.fi

- – aineistotuotantoa maahanmuuttajille
- Perustietoa Suomesta -esite
http://www.mol.fi/mol/fi/00_tyonhakijat/04_maahanmuuttajien_palvelut/life_in_finland/index.jsp

Työ- ja elinkeinotoimistot (TE-toimistot) www.te-palvelut.fi

- – työlupa, työnvälitys ja muut työvoimapalvelut
- [Pirkanmaan työlupalinjaus](#)

Kansaneläkelaitoksen (Kela) toimistot www.kela.fi

- – sosiaaliturva

Verotoimistot www.vero.fi

- – verotusasiat, tilapäisesti maassa oleskelevien rekisteröinti

In To Finland www.kela.fi/web/en/in-to-service-point-for-those-coming-to-work-in-finland

- Kelan ja Verohallinnon palvelupiste Suomeen tuleville työntekijöille

Suomen Punainen Risti www.punainenristi.fi

- työtä pakolaisten ja muiden maahanmuuttajien kanssa

Maahanmuuttajabarometri 2012

http://www.tem.fi/files/35826/Maahanmuuttajabarometri2012_11_2013.pdf

Infopankki www.infopankki.fi

- Tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta 15 eri kielellä

Suomen kielen kurssihakupalvelu Finnish Courses www.finnishcourses.fi

Maahanmuuttajaneuvonta www.tampere.fi/perhejasosiaalipalvelut/maahanmuuttajat/neuvonta.html

Pirkanmaan tulkkikeskus www.tampere.fi/tulkkikeskus

Etnisten suhteiden neuvottelukunta www.intermin.fi/etno

Pelastakaa Lapset ry:n Rasisminvastainen materiaali www.pelastakaalapset.fi/toiminta/rasisminvastainen-tyo/

8. LIITE 1: Pirkanmaan tulkkikeskuksen ohjeet tulkin tilauksesta ja käytöstä

Tulkkiavustaja ma-to klo 8–15.45 pe klo 8–15.15	03 5657 7314
Käännösavustaja	03 5657 7200
Laskutus	03 5657 7200
Johtaja	050 550 4146
Laskutusosoite	Tampereen kaupunki Hyvinvointipalvelut/ Pirkanmaan tulkkikeskus PL 41 33201 TAMPERE
Sähköposti	etunimi.sukunimi@tampere.fi
Kotisivut	www.tampere.fi/tulkkikeskus

Pirkanmaan tulkkikeskus
Tulkkauk- ja käännöspalvelut

Pirkanmaan tulkkikeskus tarjoaa tulkkauk- ja käännöspalveluja maahanmuuttajien kanssa tapahtuvaan asiakastyöhön silloin, kun viranomaisella ja asiakkaalla ei ole yhteistä kieltä.

Kielipalvelut on tarkoitettu ensisijaisesti Tampereen kaupungin sekä Tampereen lähikuntien viranomaisille. Tarjoamme palveluita myös muille tahoille.

Kielivalikoimaamme kuuluu kymmeniä eri kieliä. Kysyempiä ovat: persia, arabia, venäjä, kurdi ja somali.

Palvelut

Asioimistulkkaukset tapahtuu joko paikan päällä tai etätulkkausena puhelimen tai videotulkkauslaitteiden avulla.

Käännökset tehdään aikataulun mukaan, josta sovitaan käännösavustajan hoitavan työntekijän kanssa.

Asiakaskoulutusta voi tilata seuraavista aiheista: tulkin tilaaminen, tulkin välityksellä toimiminen, tulkin rooli asioimistulkkaustilanteissa, kulttuurierot ja kulttuurien välinen viestintä. Asiakaskoulutus räätälöidään tilaajan tarpeet huomioon ottaen.

Tulkin tilaaminen – tulkin tilaa aina viranomainen

- Tulkki kannattaa tilata aina, jos et tiedä varmasti, onko asiakkaan suomen kielen taito riittävä.
- Tilaa tulkki hyvissä ajoin.
- Huomaa, että tulkkattava asiakaskäynti vie vähintään kaksinkertaisen ajan normaaliin asiakaskäyntiin verrattuna.
- Mikäli varattu aika muuttuu tai peruuntuu, ilmoita siitä heti tulkkivälitykseen. Jos peruutus tehdään samana päivänä, tulkkaukset laskutetaan.
- Tulkit eivät ota varauksia paikan päällä tai puhelimitse.
- Tulkki ei voi tulkata asioimistilanteissa, johon osallistuvat esimerkiksi hänen läheisensä tai ystävänsä.

Ilmoita tulkkivälittäjälle:

- tulkkaukset (mahdollisesti murre)
- tulkkaukspäivä
- tulkkauksen alkamis- ja päättymisaika
- tarvitaanko tulkkia mies/nainen
- tulkin kanssa työskentelevän viranomaisen nimi ja puhelinnumero
- maahanmuuttaja-asiakkaan nimi
- tulkkauksipaikka ja tarkat osoitetiedot
- varaajan nimi ja puhelinnumero
- laskutusosoite, mikäli se on eri kuin tulkkauksosoite
- tulkkauksen aihe (toimita mahdollinen etukäteismateriaali)

Asioiminen tulkin kanssa

Kohdista puheesi asiakkaalle (älä tulkkille) ja katso asiakasta kohti. Puhu mahdollisimman selkeästi ja ymmärrettävästi. Vältä ammattislangia.

Anna tulkkille aikaa tulkata puheesi.

Kerro ja hoida itse tulkin välityksellä kaikki asiat, jotka haluat asiakkaasi saavan tietää (esim. lomakkeiden täyttäminen, reseptien selittäminen). Tulkki tulkkaa kaiken, mitä sanotaan. Hän ei lisää mitään eikä jätä mitään pois.

Pidä kiinni sovitusta aikataulusta, koska tulkki on paikalla vain varatun ajan. Jos yhtäjaksoinen tulkkaukset kestää monta tuntia, on muistettava pitää taukoja.

Käytä tulkkina vain ammattitulkkeja, älä asiakkaasi sukulaisista, tuttavista tai ystävästä.

Otamme mielellämme vastaan palautetta sähköpostitse tulkkikeskus@tampere.fi.